

Don't Pass Over Your Pesah!

II. The Story We Eat

I. THE OTHER SIPPUR

1. Rambam, M.T. Laws of Ḥametz & Matzah 7:1

It is a positive Biblical commandment to relate the miracles and wonders wrought for our ancestors in Egypt on the night of the fifteenth of Nisan, ... As it teaches, “You shall tell your child on that day, saying, it is because of this” – when *matzah* and *maror* are placed before you.

2. Mishnah, Pesahim 10:5

Rabban Gamliel would say: Anyone who did not say these matters on Pesah has not fulfilled their obligation: the *pesah* sacrifice, *matzah*, and *maror*.

3. Kiryat Sefer on Laws of Ḥametz & Matzah 7:1

“And if one did not say” and to explain the reason for these three things on Pesah is that one does not fulfil their obligation of *sippur yetziat Mitzrayim* without mentioning them.

4. Rambam, M.T. Laws of Ḥametz & Matzah 7:5

Anyone who does not say these three things on the night of the fifteenth has not fulfilled their obligation: the *pesah* sacrifice, *matzah*, and *maror*. ... And these statements are all referred to as “the *Haggadah*.”

5. Mishnah, Pesahim 10:4

They pour the second cup, and here the son asks the father. And if the son does not have the wherewithal to ask, the father must teach: “Why is this night different from all the other nights?” ... And according to the intelligence of the son his father must teach him. One begins with disgrace and ends with glory. And he expounds the verse “An Aramean tried to destroy my father,” until he concludes the entire section.

1. משנה תורה לרמב"ם הלכות חמץ ומצה פרק ז' הלכה א'

מצות עשה של תורה לספר בנסים ונפלאות שנעשו לאבותינו במצרים בליל חמשה עשר בניסן, ... תלמוד לומר "והגדת לבנך ביום ההוא לאמר בעבור זה" - בשעה שיש מצה ומרור מנחים לפניך.

2. משנה פסחים פרק י' משנה ה'

רבן גמליאל היה אומר, כל שלא אמר שלשה דברים אלו בפסח, לא יצא ידי חובתו, ואלו הן, פסח, מצה, ומרור. ...

3. קרית ספר על הלכות חמץ ומצה פרק ז' הלכה א'

"ואם לא אמר" ופירש טעמי שלשה דברים אלו בפסח שהן פסח מצה ומרור לא יצא ידי חובת סיפור יציאת מצרים.

4. משנה תורה לרמב"ם הלכות חמץ ומצה פרק ז' הלכה ה'

כל מי שלא אמר שלשה דברים אלו בליל חמשה עשר לא יצא ידי חובתו ואלו הן. פסח מצה ומרור. ... ודברים האלו כולן נקראין הגדה:

5. משנה פסחים פרק י' משנה ד'

מזגו לו כוס שני, וכאן הבן שואל אביו, ואם אין דעת בבן, אביו מלמדו, מה נשתנה הלילה הזה מכל הלילות, ... ולפי דעתו של בן, אביו מלמדו. מתחיל בגנות ומסיים בשבח, ודורש מארמי אובד אבי, עד שיגמור כל הפרשה כלה:

6. R. Soloveitchik, *Shiurim le-Zekher Abba Mari II*, 176

It seems that there are two fulfilments of the *pesah* sacrifice, *matzah*, and *maror*. (1) The essence of the obligation of eating – per the Torah's verses "at night you shall eat *matzot*," "you shall eat it with *matzah* and bitter herbs," "you shall eat the meat on that night." This fulfilment is done and materializes through the act of eating, which is a *mitzah* in itself. (2) Fulfilling *sippur yetziat Mitzrayim* through the eating of the *pesah* sacrifice, *matzah*, and *maror* per the Torah's verse "because the Lord did this for me as He took me out of Egypt."

6. שעורים לזכר אבא מרי ז"ל, חלק ב' עמוד קע"ו

ונראה די שנים שני קיומים בפסח מצה ומרור. (א) עצם תורת אכילתם על פי גזירת הכתוב ד"בערב תאכלו מצות", "על מצות ומרורים יאכלוהו", "ואכלו את הבשר בלילה הזה". קיום מצוות אלו נעשה ומתגשם על ידי פעולת אכילה שהיא תחילת וסוף המצוה. (ב) קיום סיפור יציאת מצריא על ידי אכילת פסח מצה ומרור על פי גזירת הכתוב ד"בעבור זה עשה ה' לי בצאתי ממצרים".

Responsa Hatam Sofer, V – Hashmatot §196

There is a positive commandment to eat *matzah shemurah* on the night of Pesah, and it is the only commandment that remains among all of the Torah's commandments regarding eating. We have no *korban pesah* nor, other sacrifices, nor *Terumah*, no *ma'aser sheni*. Only one commandment remains from year to year, and even that is not totally complete.

שו"ת חתם סופר חלק ה - השמטות סימן קצו

מצות עשה של אכילת מצה משומרת בליל פסח היא יחידה נשארת לנו מכל מצות אכילה שבכל התורה. אין לנו פסח ולא קדשים לא תרומה ולא מעשר שני. רק מצוה א' משנה לשנה ואם גם היא לא תועילה בידינו בשלימות.

II. THE RAHTZAH PROBLEM

7. *Pesahim* 115b

Why do I need two washings of the hands? They have already been washed once [at *Urhatz*]?

They answered: since he needs to recite the *Haggadah* and *Hallel*, perhaps he will become distracted and [his hands] will touch [something ritually impure].

7. תלמוד בבלי מסכת פסחים דף קט"ו עמוד ב'

נְטִילַת יָדַיִם תְּרֵי זִמְנֵי לְמָה לִּי? הֲאֵל מִשָּׁא לִיָּה יְדֵיהָ חֲדָא זִמְנָא!

אָמְרִי: בֵּין דְּבַעֲי לְמִימַר אַגְדָּתָא וְהִלְלָא, דִּילְמָא אֶסְוִחִי אֶפְחִיָּה לְדַעְתִּיהָ וְנִגַּע.

8. *Bi'ur Halakhah*, 475, 1

It is correct in this situation to make one's hands impure before *netilat yadayim* so that one can make the *berakhah*.

8. ביאור הלכה סימן תע"ה ס"ק א'

והנכון שבאופן זה יטמא ידיו קודם הנטילה כדי שיוכל לברך:

III. THE MOTZI-MATZAH MYSTERY

9. Deuteronomy 16:3

You shall not eat anything leavened with it; for seven days thereafter you shall eat unleavened bread, bread of distress—for you departed from the land of Egypt hurriedly—so that you may remember the day of your departure from the land of Egypt as long as you live.

10. *Pesahim* 115b

“*Lehem oni*” – the word *oni* is written [without a *vav* and thus is the word for a poor person, *ani*]. Just as it is the manner of a poor person to eat a piece of bread, so too here, only a piece.

11. Rambam, *M.T. Laws of Hametz & Matzah* 8:6

He takes two pieces [of *matzah*], divides one of them, and places that with the complete piece and makes the *berakhah* of *ha-motzi lehem min ha-aretz*.

12. *Perisha*, *O.H.* 475, s.v. *va-yokhal*

One should eat both pieces together – a *kezayit* from each. It requires clarification as to why for the blessing of *ha-motzi* a further *kezayit* is necessary unlike all other instances. Perhaps it is because there is uncertainty upon which *matzah* the blessing was made upon.

13. *Mishnah Berurah* 167, 15

“One should give everyone a *kezayit* [of bread on Shabbat] – so that they don’t appear miserly.

IV. THE MAROR MISTAKE

14. *Pesahim* 39a

[Mishnah] And these are the vegetables with which a person fulfils their obligation on *Pesah*: *hazeret*, *tamkha*, *harhavina*, *ulshin*, and *maror*. ... [Gemara] *Hazeret* – this is *hassa*.

9. ספר דברים פרק ט"ז פסוק ג'

לֹא-תֹאכַל עֲלֵיו חֶמֶץ שִׁבְעַת יָמִים תֹּאכַל-עָלָיו מִצֹּת לֶחֶם עֲנִי
כִּי בַחֲפוּז יֵצְאתָ מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם לְמַעַן תִּזְכֹּר אֶת-יוֹם צֵאתְךָ מֵאֶרֶץ
מִצְרַיִם כָּל יְמֵי חַיֶּיךָ:

10. תלמוד בבלי מסכת פסחים דף קט"ז עמוד ב'

“לֶחֶם עֲנִי” – “עֲנִי” בְּתִיב, מָה עֲנִי שֶׁדָּרְכוּ בְּפְרוּסָה, אֵף כֹּאן
בְּפְרוּסָה.

11. משנה תורה לרמב"ם הלכות חמץ ומצה פרק ח' הלכה ו'

וְלֹקַח שְׁנֵי רִיקִינִין וְחֹלֵק אֶחָד מֵהֶן וּמְנִיחַ פְּרוּס לְתוֹךְ שְׁלֹם
וּמְבָרֵךְ הַמוּצִיא לֶחֶם מִן הָאָרֶץ.

12. פרישה, או"ח סימן תע"ה ד"ה "ויאכל"

ויאכל משניהם ביחד – כזית מכל א'. צ"ע מ"ש דאברכת
המוציא צריך כזית יותר מכל ברכת המוציא. ואפשר משום
דנסתפק על איזה מהן יברך על אכילת מצה.

13. משנה ברורה, סימן קס"ז ס"ק ט"ו

“לכל אחד כזית” – כדי שלא יהיה נראה כצר עין.

14. תלמוד בבלי מסכת פסחים דף ל"ט עמוד א'

[משנה] וְאֵלּוּ יִרְקוֹת שְׁאֵדָם יוֹצֵא בָּהֶן יְדֵי חֹבְתוֹ בְּפֶסַח: בְּחֹרֶת,
בְּתַמְכָּא, וּבְחִרְחִינָא וּבְעוֹלָשִׁין וּבְמָרוֹר. ... [גמ'] חֹרֶת – חֶסֶא.

15. *Yerushalmi Pesahim* 2:5

They objected, is not lettuce sweet? Is it not called “lettuce” only if it be sweet? Rabbi Ḥiyya in the name of Rabbi Hoshaya: ...Just as *hazeret* is sweet at the beginning and bitter at the end, so did the Egyptians behave towards our forefathers in Egypt. At the start, “in the best part of the land settle your father and your brothers” [Gen. 47:6], and after that they embittered their lives with hard labor, with mortar and bricks [Ex. 1:6].

15. תלמוד ירושלמי מסכת פסחים פרק ב' הלכה ה'

הִתִּיבוּן. הֲרֵי חֲזוֹת מִתּוֹק. הֲרֵי אֵינוֹ קְרוִי חֲזוֹת אֶלָּא מִתּוֹק. רַבִּי חִיָּה בְּשֵׁם רַבִּי הוֹשַׁעְיָה: ... מֵהַ חֲזוֹת תְּחִילָתָהּ מִתּוֹק וְסוֹפָהּ מָר, כֵּךְ עָשׂוּ הַמִּצְרִיִּים לְאַבוֹתֵינוּ בְּמִצְרַיִם. בְּתִחִילָה “בְּמֵיטֵב הָאָרֶץ הוֹשֵׁב אֶת־אָבִיךָ וְאֶת־אֶחָיֶךָ.” וְאַחֵר כֵּךְ וַיִּמְרְרוּ אֶת־חַיֵּיהֶם בְּעִבּוּדָה קָשָׁה בְּחוֹמֶר וּבְלִבָּנִים.”